

Münchenski atlas s kartografskim prikazima hrvatskih gradova

Želimir Župljanin, Ivka Kljajić

Geodetski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Kačićeva 26, 10000 Zagreb, ikljajic@geof.hr

Sažetak

U Bavarskoj državnoj knjižnici (*Bayerische Staatsbibliothek*) u Münchenu čuva se atlas signature Cod. icon. 141 pod naslovom *Piante di fortezze d'Italia, d'Ungheria, di Fiandra e di Francia* (Planovi utvrda Italije, Ugarske, Flandrije i Francuske). Atlas sadrži 148 tlocrtnih ili perspektivnih prikaza utvrda (utvrđenih gradova), a neki od njih prikazuju i rasporede vojnih jedinica te ilustracije bitaka. Unatoč njegovu bogatom sadržaju, atlas je vrlo malo istražen, stoga je razumljiva potreba za analizom cijelog atlasa s povijesnog aspekta. Ona uključuje rješavanje problema datiranja, autorstva te svrhe postojanja kartografskih prikaza gradova u atlasu. Upravo potonje daje razlog izgradnje tolikog broja utvrđenih gradova sukladno regiji u kojoj se pojedini nalaze. Za potrebe jasnog predočenja svih gradova prikazanih u atlasu izradili smo nekoliko tematskih karata. S druge strane, problem autorstva povezuju četiri renesansna graditelja (Giorgio Pagliaro, Bartolomeo Campi, Jacques van Noyen, Nicolo Angelini), dok je daljnja analiza odredila razdoblje nastajanja atlasa u vremenskom okviru 1560.–1620. godine.

S obzirom na to da münchenski atlas sadrži prikaze gradova diljem Europe, koji pripadaju današnjem području Italije, Nizozemske, Belgije, Mađarske, Slovačke, Hrvatske, Rumunjske, Ukrajine, Kneževine Monako, Španjolske, Francuske, Slovenije, Njemačke, Malte, Cipra i Grčke, on se može usporediti s drugim srodnim atlasima. Istraživanjem je utvrđeno postojanje šest atlasa srodnih münchenskom atlasu: dva atlasa (signature Cod. 8607 i Cod. 8609) iz Austrijske nacionalne knjižnice (*Österreichische Nationalbibliothek*) u Beču, tri (signature Schr. XXVI, F. 96, Nr. 6, Schr. XXVI, F. 96, Nr. 10 i Schr. XXVI, F. 96, Nr. 11) iz Saskoga državnog arhiva (*Sächsisches Hauptstaatsarchiv*) u Dresdenu i jedan (signature Hfk. Bd. XV) iz Glavnoga zemaljskoga arhiva (*Generallandesarchiv*) u Karlsruheu. Pet od njih sadrže i hrvatske gradove što ukazuje na važnost usporedbe sadržaja tih atlasa s münchenskim atlasom signature Cod. icon. 141 u kojem je prikazano deset hrvatskih gradova. Abecednim redoslijedom to su: Đurđevac (*S. Gergen*), Koprivnica (*Coproiniz*), Križevci (*Creiz*), Lička Jesenica (*Teseniza*), Petrinja (*Petrina*), Rijeka (*Fiumé*), Senj (*Signa*), Sisak (*Ziseck*), Zagreb (*Zagrabria*) i Zrinski Topolovac (*Toplovazza*). Svaki je od njih uključen u interaktivnu kartu izrađenu u povijesnom okviru oko 1600. godine, te današnjem, suvremenom okviru. Korisnik karte tako se može lakše upoznati s tim, gotovo zaboravljenim atlasom, te izgledom i opisom hrvatskih gradova iz 16. i 17. stoljeća.

Ključne riječi: münchenski atlas, utvrde, 16. stoljeće, interaktivna karta